

Yükseköğretim Öğrencilerinin Boş Zamanlarındaki Aktiviteleri ile Kariyerleri Arasındaki İlişkinin İncelemesi

Öğr. Gör. Aynur ÇELİK

Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Ameliyathane Hizmetleri Programı, aynur.celik@toros.edu.tr

Özet

Toplumsal çok önemli bir grubu olan üniversite öğrencileri ders zamanları dışındaki boş zamanlarında çeşitli aktivitelerde bulunurlar. Öğrencilerin boş zamanlarındaki bu aktiviteler sadece eğitim süreçlerini değil geleceklerindeki kariyer planlarında da etkili olabilir. Bu çalışmada amaç, üniversite yüksek öğretim öğrencilerinin boş zamanlarındaki aktiviteleri incelemek, boş zamanlarını değerlendirme bilgileri ve kariyerleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir.

Çalışmanın evrenini Toros Üniversitesinde öğrenim gören 630 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler Sağlık Hizmetleri Yüksekokulu (SHMYO) öğrencisidir, yaş ortalaması 21.5 olup, çoğunluğu 1. sınıf ve bekardır. Çalışmada ciddi boş zaman kariyeri ölçeği kullanılmış olup gerekli izinler alınmasının ardından, anket online olarak uygulanmıştır. İstatistiksel analizler SPSS (IBM SPSS Statistics 27) adlı paket program kullanılarak yapılmıştır. Bulguların yorumlanmasında araştırmanın yöntem kısmında da açıklandığı üzere; frekans tabloları ve tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır, öğrencilerin ciddi boş zaman kariyeri ölçeğine verdiği cevapların genel olarak çok yüksek güvenilir düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Çalışmada öğrencilerin demografik verileri, boş zamanlarda genel olarak neler yapmayı sevdikleri şeklinde bilgiler aktarılmıştır. Daha sonra öğrencilerin boş zamanlarındaki aktivitenin üniversiteye hazırlanma ve üniversite eğitimi sürecinde akademik ilişkisi, üniversite sürecinde sosyal rol ile ilişkisi, mezuniyet sonrası kariyerleri ilişkisi incelenmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu boş zamanlarındaki aktivitenin; akademik başarı, sosyal ilişkiler ve mezuniyet sonrası kariyer planları ile etkileşimde olumlu etken olduğunu ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Boş Zaman, Tutum, Boş Zaman Değerlendirme, Üniversite Öğrencileri

An Investigation of the Relationship Between Higher Education Students' Leisure Time Activities and Their Careers

Abstract

University students, a very important group of society, engage in various activities in their free time outside of class time. These activities in students' free time can have an impact not only on their education process but also on their future career plans. The aim of this study is to examine the leisure time activities of university higher education students and to evaluate the relationship between their leisure time knowledge and careers.

The population of the study conducted for this purpose consists of 630 students studying at Toros University. The students participating in the research are students of the School of Health Services (SHMYO), the average age is 21.5, and the majority are first year and single. The serious leisure career scale was used in the study and the survey was administered online after obtaining the necessary permissions. Statistical analyzes were performed using the package program SPSS (IBM SPSS Statistics 27). In interpreting the findings, as explained in the method section

of the research; Frequency tables and descriptive statistics were used, and it was determined that the students' answers to the serious leisure career scale were generally at a very high reliability level.

.In the study, demographic data of the students and information about what they generally like to do in their free time were conveyed. Then, the academic relationship of the students' leisure time activities during university preparation and university education, the relationship with the social role during the university process, and the relationship with their careers after graduation were examined. The majority of students' activities in their spare time; They stated that it was a positive factor in interaction with academic success, social relations and post-graduation career plans.

Key Words: Leisure Time, Attitude, Leisure Time, University Students

1. Giriş

Günümüzde birçok insan zamanın çabuk geçtiğini ve zamanı iyi değerlendirmenin kariyeri ve mutluluğu etkilediğini düşünmektedir. İnsan zaman içerisinde uyumak, yemek, çalışmak gibi birçok aktivite yapar, bu elzem ihtiyaçların giderildiği zamanlarının dışında kalan zaman boş zaman olarak düşünülebilir. Literatürde zamana ve boş zaman değerlendirmeye yönelik birçok çalışma bulunmaktadır (Kalkan, 2020; Diener ve Emmons, 1984; Er, Çuhadır, Demirel, Kaya, ve Aksu, 2021). Bu araştırmalardan bir tanesinde boş zaman, dolu olmayan zaman dilimidir şeklinde tanımlanmıştır (Demiray, 1987). Bir başka tanımda ise boş zaman kavramı bireylerin hayatlarını sürdürebilmesi adına yapması beklenen çalışmaların dışında kendi tercihlerine ayıracağı zamandır (Gökçe, 1984). Sosyoloji ve ekonomi penceresinden bakılacak olur ise boş zaman hakkında; artık bir endüstri, kârlı bir ekonomi, çoklu işlevler gören bir zaman dilimidir şeklinde ifade kullanılabilir (Aytaç, 2005)

Boş zaman ile ilgili, boş zamanların faydalı bir şekilde değerlendirilmesinin önemli olduğu söylenebilir ve toplumsal uyum, refah ve kalkınma sağlayacağı, üniversitelerde gençliğin, nitelikli olması ülkenin ve geleceğine yön vermesi açısından da önemlidir (Turan, Aybek ve Yağar, 2023). Boş zamanlarımızdaki aktiviteler; spor, sanat, eğlence gibi birçok alanda düşünülebilir. Tüm bu aktiviteler eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek, toplumsal statü kazanılması, öğrencilerin sosyal gelişimi ve kültürler arası aktarım, farklı kültürlerin birbirleriyle kaynaşması için ihtiyaç arz etmektedir (Karataş, 2006). Üniversitelerde gençler ders dışındaki zamanlarının büyük kısmını okulda, kampüste ve okul ile ilişkili ortamlarda geçirebilmektedir. Boş zamanları değerlendirme şekli ve niteliği aslında hem gençleri hem de gençlerin bulunduğu toplumu dolaylı olarak etkiler. Eğer olumlu katkıları olacak ise gençlerin ve toplumun nitelikli ve sağlıklı gelişimi gözlemlenebilecektir. Bu durum boş zamanlarındaki eylemlerinin aslında ne kadar önemli olduğunu düşündürür (Karaküçük, S. 2014). Boş zaman, günümüzde yaygın olan tüketim kültürü ve gençlik açısından da düşünülecek olursa yine

önemli bir yer kazanır. Tüketimin önemli bir aktörü olan gençler, kolay tüketiciler olarak görülmektedir. Bu bağlamda gençlerin hayat kalitesini yükselterek zamanlarını daha yaratıcı faaliyetlere yönlendirilerek boş zamanlarını değerlendirmeleri önem kazanır (Öztaş & Kıyılıoğlu,2021). Gençlerin boş zamanlarında yaptıkları etkinlikler, gençlerin psikolojik, sosyal ve kültürel özelliklerini destekleyici türde olmalıdır, bu durum dolaylı olarak toplumun özelliklerine ve değerlerine de katkı sağlayacaktır (Eken & Gündoğdu,2022). Tüm bunların yanısıra boş zaman eylemi olarak medyanın, televizyon ve dizilerin de gözlemlendiği ve etkin olduğu nu gösteren yayınlar da vardır (Pembecioğlu, 2024). İnternet fenomenliği, youtuber, influencer gibi siber kültür kavramlarının gençler üzerinde boş zamanlarını etkileme gücünün olduğu da bilinmektedir (Sarıkaya, 2024).

Bu çalışmada üzerinde durulan konulardan biri de kariyer kavramıdır. Kariyer kavramı ve kariyer ile ilgili olabilecek misyon, vizyon, kariyer planlama ile ilgili araştırmaları incelemek de yerinde olacaktır. Kariyer, kişinin zaman içindeki deneyimlerinin gelişimi doğrultusunda olan süre gelen dizileridir (Kaval & Gökoğlan, 2020, s. 249). Misyon ve vizyon varoluşsal çerçeveleri yansıtan kavramlardır. Misyon; amaçların belirlendiği aşama veya varoluş amacı gibi şekillerde tanımlanabilecekken vizyon ise gelecek ile ilgili kararları ve planları yansıtır. Bu bilgiler dikkate alınınca kariyer planlama ve misyon- vizyon bağlantısı kurulabilir. (Solmaz, G., & Serinkan, C. (2024). Kariyer planlama ise bireylerin; kim olduğuna, gelecekte nerede olmak istediğine, nerede olmak istediğine ilişkin planlamalarını içerir (Erdoğan, 2003; Tanoli, 2016).

Kariyer planlama ile ilgili başka bir çalışmada da kariyer planlaması hakkında bir kariyer yolu seçerek bu yolda ilerlemeye başlayan bireyin ve örgütün amaçlarını ve bu amaçları gerçekleştireceği araçları belirleme sürecidir şeklinde bahsedilmektedir (Şimşek, 1998).

Toplumların geleceğinde rol alan genç nüfus ise tüm bu konular ile ilgili olan çalışmalarda çok önemli bir ögedir. Çünkü genç nüfus zaman değerlendirme sürecinde ve kariyer planlamasında ne kadar doğru adım atar ise vizyonu da o kadar olumlu etkilenebilir. Gençlerin sadece okul ve iş yaşamında değil boş zamanlarında da neler yaptığı çok önemlidir; konunun önemini literatürde gençliğin kariyeri ile ilgili çeşitli yıllarda farklı üniversite ve kuşakları konu alan çalışmalardan da anlayabilir (Tatlı, Kazan ve Öngel, 2021; Özdemir, 2010; Nazlı ve Seyhan, 2016; Tortumlu & Uzun, 2023; Alınacak, Balkaş, Tülemmez, Mirzayev, ve Alfarra, 2021; Güven, 2020; Abalı, 2023).

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırma üniversite öğrencilerinin boş zamanlarındaki aktiviteleri incelemek, boş zamanlarını değerlendirme bilgileri ve kariyerleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacı ile yapılmıştır.

2.2. Araştırmanın Tasarımı

3.3. Bu çalışma tanımlayıcı bir çalışma olup, çalışmada sırası ile özet, giriş, yöntem, bulgular, tartışma, sonuç ve öneriler yer almıştır.

1.4. Örneklem

Araştırmanın örneklemini Toros Üniversitesinde öğrenim gören 630 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler Sağlık Hizmetleri Yüksekokulu (SHMYO) öğrencisidir, yaş ortalaması 21.5 tir.

2.5. Veri toplama araçları

Çalışmada Ciddi Boş Zaman Kariyeri Ölçeği (CBZÖ) kullanılmıştır. Ölçek için Sayın Tebessüm Ayyıldız dan 18/10/2023 tarihinde mail yolu ile izin alınmıştır. Hiç Katılmıyorum'dan Tamamen Katılıyorum'a giden 5 li Likert tipi yapıdadır. Ölçüm aracında yer alan maddeler Ciddi Boş Zaman Kuramına dayandırılarak dizayn edilmiş ve denemelik form uzman görüşleri alınarak 13 madde olarak oluşturulmuştur. Yapılan pilot çalışma 20 öğrenci üzerinde anlam bütünlüğünün belirlenmesi yönünde test edilmiş ve nihai form ortaya koyulmuştur. Nihai form ile yapılan araştırma süreci Helsinki Deklerasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yapılmıştır. Ciddi Boş Zaman Kariyeri Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması 957 www.turkishstudies.net/social Bulgular Tablo 1: Ciddi Boş Zaman Kariyeri Ölçeğine Dair KMO ve Barlett Testi Sonuçları Kaiser Meyer Olkin Örneklem Grubunun yeterliliğine yönelik test sonuçları ile Barlett Küresellik testi sonuçları örneklem grubunun yapılacak analizler için yeterli olduğunu gösterir düzeydedir (.90; 2052.218, P<0,001).

2.6. Verilerin Toplanması

Demografik verilerin de yer aldığı anket formu online olarak Toros Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulunda (SHMYO) uygulanmıştır. Katılımcılar öncesinde sözlü olarak bilgilendirilmiştir, anket formu başlığındaki aydınlatma metni ile de gönüllülük sağlanmıştır

2.7. Etik Hususlar

Çalışmamın tamamı için Toros Üniversitesi Etik Kurulundan 01/12/2023 tarihinde 134 numaralı izin alınmıştır.

2.8. Veri Analizi

İstatistiksel analizler SPSS (IBM SPSS Statistics 27) adlı paket program kullanılarak yapılmıştır. Bulguların yorumlanmasında frekans tabloları ve tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır.

Analiz aşamasında normal dağılıma uygun olmayan ölçüm değerleri için parametrik olmayan yöntemler kullanılmıştır. Parametrik olmayan yöntemlere uygun şekilde, iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında “Mann-Whitney U” test (Z-tablo değeri), bağımsız üç veya daha fazla grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında “Kruskal-Wallis H” test (χ^2 -tablo değeri) yöntemi kullanılmıştır. Üç veya daha fazla grup için anlamlı fark çıkan değişkenlerin ikili karşılaştırmaları için Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır. Normal dağılıma sahip olmayan iki nicel değişkenin ilişkilerinin incelenmesinde “Spearman” korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

3. Bulgular

Tablo 1. Araştırmaya ilişkin tanıtıcı özelliklerin dağılımı

Değişken (N=630)	n	%
Yaş sınıfı [$\bar{X} \pm S.S. \rightarrow 21,53 \pm 5,98$ (yıl)]		
<20	218	34,6
20-22	308	48,9
≥ 23	104	16,5
Sınıf		
1. Sınıf	383	60,8
2. Sınıf	247	39,2
Cinsiyet		

Kadın	488	77,5
Erkek	142	22,5
Eğitim görülen bölüm		
ADS (Ağız Diş Sağlığı)	82	13,0
AMH (Ameliyathane)	88	14,0
ANS (Anestezi)	34	5,4
ÇGP (Çocuk Gelişimi)	49	7,8
DYZ (Diyaliz)	52	8,3
FTR (Fizik Tedavi)	41	6,5
İAY (İlk ve Acil Yardım)	79	12,5
OPS (Optisyenlik)	67	10,6
TGT (Tıbbi Görüntüleme)	80	12,7
TLT (Tıbbi Laboratuvar)	58	9,2
Medeni durum		
Evli	35	5,6
Bekar	595	94,4
En sevilen etkinlik		
Akşam eğlenceleri	59	9,4
Alışveriş ve ilgili gezmeler	84	13,3
Arkadaş sohbeti	88	14,0
Evde yalnız dinlenme	87	13,8
Kitap okuma	63	10,0
Spor	124	19,7
Diğer	125	19,8

Kişilerin yaş ortalamasının $21,53 \pm 5,98$ (yıl) olduğu tespit edilmiş ve 308'inin (%48,9) 20-22 yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. 383 kişinin (%60,8) 1.sınıfta eğitim gördüğü, 488'inin (%77,5) kadın, 88'inin (%14,0) AMH okuduğu, 595'inin (%94,4) bekar olduğu ve 142'ünün (%19,7) en sevdiği aktivitenin spor olduğu Tablo 1'de belirlenmiştir.

Tablo 2. Ölçeklere ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin dağılımı

Ölçek (N=630)			Ortalama	S.S.	Medyan	Min.	Max.
Ciddi boş zaman kariyeri ölçeği (CBZKÖ)	<i>Fayda</i>		20,33	6,72	22,0	6,0	30,0
	<i>Sosyal etki</i>		50,83	15,63	52,0	15,0	75,0
	<i>Kariyer beklentisi</i>		24,87	4,98	24,5	10,0	30,0
	CBZKÖ – Toplam		96,03	26,21	98,50	31,0	135,0

Kişilerin ciddi boş zaman kariyeri ölçeğinden aldığı puanlara ilişkin tanımlayıcı bulgular Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 3. Ölçeklere ilişkin güvenilirlik katsayıları

Ölçek (N=630)			Madde sayısı	Cronbach- α katsayısı
Ciddi boş zaman kariyeri ölçeği (CBZKÖ)	<i>Fayda</i>		4	0,917
	<i>Sosyal etki</i>		3	0,892
	<i>Kariyer beklentisi</i>		4	0,934
	CBZKÖ – Toplam		11	0,951

Kişilerin ciddi boş zaman kariyeri ölçeğine verdiği cevapların genelde yüksek derecede güvenilir olduğu Tablo 3' de belirlenmiştir.

Tablo 4. Bulgulara göre ciddi boş zaman kariyeri ölçeği alt boyutu ve toplam puanlarının karşılaştırılması

		Ciddi boş zaman kariyeri ölçeği							
		Fayda		Sosyal etki		Kariyer beklentisi		CBZKÖ – Toplam	
Değişken (N=630)	n	$\bar{X} \pm S.S.$	Medyan	$\bar{X} \pm S.S.$	Medyan	$\bar{X} \pm S.S.$	Medyan	$\bar{X} \pm S.S.$	Medyan
			[IQR]		[IQR]		[IQR]		[IQR]
Yaş sınıfı									
<20	218	12,23±4,22	12,0 [7,3]	8,75±3,34	9,0 [6,0]	13,34±4,54	14,0 [5,3]	34,32±10,71	35,0 [16,3]
20-22	308	11,92±4,26	12,0 [8,0]	8,66±3,31	9,0 [6,0]	12,80±4,61	13,5 [7,0]	33,39±11,04	33,0 [16,8]
≥23	104	12,95±4,60	13,5 [6,0]	9,24±3,50	9,0 [6,0]	13,56±4,79	15,0 [6,8]	35,75±12,02	37,0 [18,8]
İstatistiksel analiz*		$\chi^2=4,606$		$\chi^2=2,414$		$\chi^2=2,222$		$\chi^2=2,977$	
Olasılık		p=0,100		p=0,299		p=0,329		p=0,226	
Sınıf									
1.	383	12,27±4,32	12,0 [8,0]	8,81±3,38	9,0 [6,0]	13,44±4,62	15,0 [6,0]	34,52±11,11	36,0 [16,0]
2.	247	12,07±4,30	12,0 [7,0]	8,75±3,32	9,0 [6,0]	12,62±4,59	13,0 [7,0]	33,45±11,09	33,0 [18,0]
İstatistiksel analiz		Z=-0,755		Z=-0,232		Z=-2,322		Z=-1,206	

Yükseköğretim Öğrencilerinin Boş Zamanlarındaki Aktiviteleri ile Kariyerleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Olasılık		p=0,450		p=0,817		p=0,020		p=0,228	
Cinsiyet									
Kadın	488	12,13±4,25	12,0 [7,8]	8,67±3,31	9,0 [6,0]	12,98±4,54	14,0 [6,0]	33,79±10,84	34,0 [17,0]
Erkek	142	12,41±4,53	12,0 [8,0]	9,19±3,48	9,0 [6,0]	13,56±4,86	15,0 [6,0]	35,19±11,95	35,0 [15,3]
İstatistiksel analiz		Z=-0,638		Z=-1,651		Z=-1,363		Z=-1,486	
Olasılık		p=0,524		p=0,099		p=0,173		p=0,137	
Medeni durum									
Evli	35	14,03±4,82	16,0 [4,0]	9,69±3,78	11,0 [6,0]	14,42±4,63	16,0 [4,0]	38,14±12,63	43,0 [14,0]
Bekar	595	12,09±4,26	12,0 [8,0]	8,74±3,32	9,0 [6,0]	13,04±4,62	14,0 [6,0]	33,87±10,98	34,0 [17,0]
İstatistiksel analiz		Z=-2,986		Z=-1,704		Z=-1,899		Z=-2,462	
Olasılık		p=0,003		p=0,088		p=0,058		p=0,014	

*Normal dağılıma sahip olmayan verilerde iki bağımsız grubun ölçüm değerleriyle karşılaştırılmasında “Mann-Whitney U” test (Z-tablo değeri); üç veya daha fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında “Kruskall-Wallis H” test (χ^2 -tablo değeri) istatistikleri kullanılmıştır.

Tablo 4’te de görüldüğü üzere yaş sınıflarına göre fayda, sosyal etki, kariyer beklentisi ve CBZKÖ – Toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p>0,05$).

Sınıflara göre fayda, sosyal etki ve CBZKÖ – Toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p>0,05$).

Sınıflara göre kariyer beklentisi puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($Z=-2,322$; $p=0,020$). 1.sınıfta olanların kariyer beklentisi puanları, 2.sınıfta olanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Cinsiyete göre fayda, sosyal etki, kariyer beklentisi ve CBZKÖ – Toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p>0,05$).

Medeni duruma göre sosyal etki ve kariyer beklentisi puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık yoktur ($p>0,05$).

Medeni duruma göre fayda puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($Z=-2,986$; $p=0,003$). Evli olanların fayda puanları, bekar olanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Medeni duruma göre CBZKÖ – Toplam puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($Z=-2,462$; $p=0,014$). Evli olanların CBZKÖ – Toplam puanları, bekar olanlara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Ölçeklerin birbiriyle ilişkilerinin incelenmesi

Korelasyon* (N=118)		Ciddi boş zaman kariyeri ölçeği			
		<i>Fayda</i>	<i>Sosyal etki</i>	<i>Kariyer beklentisi</i>	CBZKÖ – Toplam
<i>Fayda</i>	<i>r</i>	1,000	0,717	0,689	0,894
	<i>p</i>	-	<0,001	<0,001	<0,001
<i>Sosyal etki</i>	<i>r</i>	0,717	1,000	0,699	0,880
	<i>p</i>	<0,001	-	<0,001	<0,001

<i>Kariyer beklentisi</i>	<i>r</i>	0,689	0,699	1,000	0,892
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	-	<0,001
CBZKÖ – Toplam	<i>r</i>	0,894	0,880	0,892	1,000
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	-

*İki nicel değişkenin en az birinin normal dağılıma uygun olmadığı durumlarda “Spearman” korelasyon katsayısı kullanılmıştır.

Fayda (sürdürülen aktivitenin akademik başarıya faydası) ile sosyal etki (sürdürülen aktivitenin sosyal etkisi) arasında pozitif yönde, orta derecede ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($r=0,717$; $p<0,001$). Fayda arttıkça, sosyal etki artacaktır.

Fayda ve sosyal etki ile kariyer beklentisi arasında pozitif yönde, orta derecede ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Fayda ve sosyal etki arttıkça, kariyer beklentisi (mezuniyet sonrası kariyer beklenti- planında etkisi) artacaktır.

Fayda, sosyal etki ve kariyer beklentisi ile CBZKÖ – Toplam arasında pozitif yönde, yüksek derecede ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Fayda, sosyal etki ve kariyer beklentisi arttıkça, CBZKÖ – Toplam artacaktır.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan 676 öğrencinin 630 adet yanıtı değerlendirmeye alınabilecek nitelikte olup çoğunluk kadın (%77, 5) olup tamamı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu (SHMYO) öğrencisidir. Verilere göre öğrenciler sunulan seçenekler arsından (akşam eğlenceleri, alışveriş ve ilgili gezmeler, arkadaş sohbeti, evde yalnız dinlenme, kitap okuma, spor, diğer) en çok boş zamanlarında spor yapmayı sevmektedir (%19,7), en az da akşam eğlenceleri (% 9.4) ile ilgilidir. Sporun boş zamanları değerlendirme noktasında verimli etkileri olacağından bu olumlu bir sonuçtur (Çoruh, 2019). Literatürde sporun olumlu etkileri üzerine yapılmış başka çalışmalar da vardır (Özdoğru, 2018), (Kömür, A. Ş., & Şenel, Ö. 2024), Alpallu, A., & Yılgin, A. 2024).

Gençliğin spora olan yönelimi olumlu bir fırsat olarak görülebileceğinden spor aktivitelerine ve sporun olumlu etkilerine dikkat çekmek yerinde bir davranış olarak düşünülebilir.

Literatürde boş-serbest zaman aktivitelerinin kişi üzerinde pozitif yönde katkı sağladığını gösteren çalışmalar mevcuttur (Demir, & Alpulu, 2020). Bu konu ile ilgili çalışmalardan bir tanesinde boş zamanlarını daha verimli geçirmelerine yönelik eğitimler/seminerler düzenlenebileceğini önerilmiştir (Gökmen, & Şentürk, 2022). Denkel ve arkadaşları ise yaptığı çalışmada gelir düzeyleri ile ilgili bir inceleme de yapılmış; öğrencilerin gelir düzeylerine göre boş zaman tutum düzeylerinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Denkel, Sağıroğlu, Taşkın, & Ayar, 2020). Üniversite öğrencilerinin boş zaman tutumlarını ve boş zaman motivasyonlarını inceleyen bir başka çalışma ise boş zamanını en etkili, verimli değerlendirme alışkanlıklarının kazandırılması gerektiğini vurgulamıştır (Ağduman, 2014).

Literatürde boş zaman değerlendirme ile ilgili manevi yapıları irdeleyen çalışmalar da mevcuttur. Arıcı çalışmasında gençlerin boş zamanlarında yönelebilecekleri sosyal medya üzerin de durmuştur. Sosyal medya ve bu bağımlılığının nedenlerini, sonuçlarını incelemiş, bu bağımlılıkla mücadelede manevi danışmanlık hizmetinin önemine dikkat çekmiştir. Ayrıca manevi danışmanlığa ilişkin bilgiler sunmuş ve konuyla ilgili önerilerde bulunmuştur (Arici, 2024). Deri ise 2024 yılındaki çalışmasında sosyal medya ve dindarlık konusunu ele almıştır. Batman'da üniversitedeki genç nüfus incelenmiş, sosyal medya ve dindarlık konusu analiz edilmiştir. Deri çalışmasında boş zamanlarda bazı geçlerin sosyal medya davranışlarının riskli olduğunu bazı gençlerin de dini sohbet ve ibadetle ilgili sosyal medya aktivitelerinde bulunduğunu aktarmıştır (Deri, 2024).

Bu çalışmada verilerden birinde de üniversite öğrencileri boş zamanlarındaki aktivitelerin eğitim aldıkları okula hazırlanma, okul yaşamında dersler ile ilgili konularda ve sosyal ilişkilerde etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Bu etkileşim araştırmanın analizler bölümünde fayda, sosyal etki, kariyer beklentisi başlıkları ile tablolarda detaylandırılmıştır. Medeni durumun sorgulandığı kısımda evli olan öğrencilerin fayda puanlarının yüksek olması yani boş zamanlardaki aktivitenin akademik hayata faydalı olduğuna daha fazla katılıyor olmaları fark edilmiştir. Literatürde boş zaman ve üniversite çalışmalarında genellikle medeni durum sorgulanmamıştır, medeni durumun sorgulandığı bu çalışmadaki farkın evli olan öğrencilerin yaşam tecrübesi ile ilintili olabileceğini düşünülmüştür.

Yine bu çalışmadaki verilerden yola çıkarak; üniversite öğrencilerinin boş zamanın aktif ve amaçlı olması noktasında bilinçli olduğu söylenebilir. Çalışmada öğrencilerin bu konuda bilinçli olduğu ifade edilse de boş zamanlarını aktif ve amaçlı olarak geçirmesi, üniversite planlarına, eğitim hayatlarına, sosyal yaşamlarına ve kariyer planlarına olumlu katkı sağlayabileceği altı çizilmesi gereken bir konu olarak ifade edilebilir. Öğrencilerin boş zaman aktivitelerinin üniversite planlarına, eğitim hayatlarına, sosyal yaşamlarına ve kariyer planlarına etki ettiğini bilmeleri, bu yönde bilgilendirilmeleri, yönlendirilmeleri ve bilinçlendirilmeleri önemli olabileceği için bu yönde çalışma ve aktiviteler hem gençlere hem de topluma olumlu katkı sunacaktır.

Öğrencilerin kariyer planlamalarında boş zaman aktivitelerinin önemi dikkate alınması gereken bir konudur. Bu çalışma verileri ve önceki çalışmalar da dikkate alınarak sentezlenecek olursa öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme şekilleri konusunda bilinçlendirilme çalışmaları önemlidir. Gerek üniversitelerde gerekse eğitimin diğer alanlarında boş zamanlarında öğrencilere olumlu katkı sağlayabilecek aktivitelere yönelik etkinlikler, seminerler ve bilgilendirme içerikli diğer katkılar gençliğe ve dolayısı ile de topluma faydalı olacaktır.

Boş zaman kavramı ile kariyer planlaması kavramı genç nüfusu dolayısıyla toplumu ilgilendiren ve etkileyen iki kavramdır. Boş zamanlarını etkin ve doğru değerlendiren birey yaşamında mutlu ve başarılı olabileceği için kariyerini planlarken de daha bilinçli davranabilecektir. Bu doğrultuda daha bilinçli planlar yapılabileceği için bu alanlardaki etkinlikler ve bilimsel çalışmalarında önemli olduğu ifade edilebilir.

Kaynaklar

Abalı, S. (2023). Z kuşağı ve kariyer planlama (Tezsiz yüksek lisans projesi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Abali, S., & Aydın, Y. A. (2023). Silanization of sepiolite with various silane coupling agents for enhancing oil uptake capacity. Separation Science and Technology, 58(3), 586-597.

Ağduman, F. (2014). Üniversite öğrencilerinin boş zaman motivasyon ve tatminlerinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Erzurum.

Alnıaçık, E., Of, M., Balkaş, J., Tülemez, S., Mirzayev, M., & Alfarrar, H. (2021). Pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve umutsuzluklarının kariyer geleceği algısı üzerindeki etkileri. *Business & Management Studies: An International Journal*, 9(1), 248-266

Alnıaçık, E., Of, M., Balkaş, J., Tülemez, S., Mirzayev, M., & Alfarrar, H. (2021). Pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve umutsuzluklarının kariyer geleceği algısı üzerindeki etkileri. *Business & Management Studies: An International Journal*, 9(1), 248-266.

Alpullu, A., & Yılğın, A. (2024). Spor Yapan ve Spor Yapmayan Bireylerde Deprem Sonrası Travma Düzeylerinin İncelenmesi. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 13(2), 191-198.

Arguz, İ., & Erdoğan, M. (2021). Üniversite öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere yönelik tutumları ve boş zaman motivasyonlarının incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-9.

Arıcı, H. Y. (2024). Gençlerde Sosyal Medya Bağımlılığına Yönelik Manevi Danışmanlık Müessesesi. *Diyanet İlmi Dergi*, 60(1), 377-410.

Aytaç, Ö. (2005). Kapitalizm ve boş zaman. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 1-22.

Çoruh, Y. (2019). Stres ve sağlık üzerine boş zamanlarda yapılan sporun etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(3), 73-78

Çoruh, Y. (2019). Stres ve sağlık üzerine boş zamanlarda yapılan sporun etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(3), 73-78.

Demir, G., & Alpullu, A. (2020). Üniversite öğrencilerinin boş zaman yönetiminin değerlendirilmesi. *Eurasian Research in Sport Science*, 5(1), 94-102.

Demiray, U. (1987). Açıköğretim fakültesi öğrencilerinin boş zamanları değerlendirme eğilimleri, rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Deri, M. (2024). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Medya Bağımlılığı Ve Dindarlık İlişkisi: Batman Örneği.

Denkel, M., Sağıroğlu, İ., Taşkın, C., & Ayar, H. (2020). Öğrencilerin boş zaman aktivitelerine yönelik tutum düzeylerinin değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 15(5).

Diener, E., & Emmons, R. A. (1984). The independence of positive and negative affect. *Journal of personality and social psychology*, 47(5), 1105.

Diener, E., ve Emmons, R. A. (1984). The independence of positive and negative affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47(5), 1105-1117.

Er, Y., Çuhadır, A., Demirel, M. Kaya, A. ve Aksu, H. S. (2021). Examination of the relationship between the university students' course-leisure conflict and curiosity. *Pakistan Journal of Medical and Health Sciences*, 15(3), 929-934.

Erdoğan, Nihat (2003). Kariyer geliştirme: Kuram ve uygulama. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık

Gökçe, B. (1984). Orta öğretim gençliğinin beklenti ve sorunları. Ankara: MEB Yayınları.

Gökmen, Ü. C., & Şentürk, A. (2022). Üniversite öğrencilerinin boş zaman katılımları ile boş zaman yönetimleri arasındaki ilişkinin analizi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 330-345.

Güven, A. (2020). İnsan kaynakları yönetiminde kariyer planlama süreci ve İİBF öğrencilerinin özel sektör ve kamu sektörü algıları üzerine bir araştırma. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (48), 264-285.

Güven, H. (2020). Covid-19 pandemik krizi sürecinde e-ticarete meydana gelen değişimler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 251-268.

İsmihan, E. K. E. N., & Gündoğdu, C. (2022). Üniversite Topluluklarında Rekreatif Faaliyetlere Katılan Bireylerin Serbest Zaman Tatmin Düzeylerinin İncelenmesi. *Efe Akademi Yayınları*.

Karaküçük, S. (2014). Rekreasyon: boş zamanları değerlendirme. Suat KARAKÜÇÜK.

Kalkan, K. (2020). Burn area detection and burn severity assessment using sentinel 2 MSI data: The case of karabağlar district. *Turkish Journal of geosciences*, 1(2), 72-77.

Kalkan, K. (2020). Farklı bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin ders-boş zaman çatışmaları arasındaki ilişkilerinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Rize.

Karaküçük, S. (2014). Rekreasyon: boş zamanları değerlendirme. Suat KARAKÜÇÜK

Kaval, U. ve Gökoğlan, K. (2020). Üniversite öğrencilerinin kariyer eğilimleri: Dicle Üniversitesi örneği. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(19), 248-260.

Kömür, A. Ş., & Şenel, Ö. (2024). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 154-167.

Arık, N & Seyhan, B. (2016). Üniversite öğrencilerinin kariyer planlamasında teknoloji bilgisi ve gelecek beklentilerinin rolü. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 2218-2231.

Arık, N & Seyhan, B. (2016). Üniversite öğrencilerinin kariyer planlamasında teknoloji bilgisi ve gelecek beklentilerinin rolü. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 2218-2231.

Özdemir, S. (2010). Ön lisans muhasebe öğrencilerinin kariyer planlamasını etkileyen unsurlar: Ege bölgesinde bir araştırma.

Özdemir, S., Sezgin, F., Şirin, H., Karip, E., & Erkan, S. (2010). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul iklimine ilişkin algılarını yordayan değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(38), 213-224.

Özdoğru, A. A. (2018). Çocuk ve ergenlerin okul dışı zamanlarda spor aktivitelerine katılımı. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 86-101.

Öztaş, Ş., & Kıyılıoğlu, L. (2021). Kapitalizmle İlişkisi Bağlamında Boş Zaman ve Gençlik. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (9), 338-358.

Pembecioğlu, N. (2024). *Medya ve Etik*. Eğitim Yayınevi.

Sarıkaya, B. F. (2024). Z-Kuşağı influencer olmak istiyor mu? Türk ve Alman gençleri üzerine bir çalışma. *Eğitim Yayınevi*.

Solmaz, G., & Serinkan, C. (2024). Stratejik Yönetimde Temel Stratejiler Bağlamında İnsan Kaynakları Planlaması ve Yetenek Yönetimi. Eğitim Yayınevi.

Şimşek, M.Ş. (1998). Yönetim ve Organizasyon. Konya: Damla Yayınevi.

Tanoli, Mubashar F. (2016). “Understanding Career Planning: A Literature Review” <https://mpa.ub.uni-muenchen.de/74730/04.03.2017>. Adresinden alınmıştır.

Tatlı, H. S., Kazan, H., & Öngel, V. (2021). Kariyer planlama; Ülkenin ekonomik itibarı ve kariyer kaygısı açısından bir inceleme. Doğu Üniversitesi Dergisi, 22(1), 167-185.

Tortumlu, M., & Uzun, K. (2020). Genç Yetişkinlerin Kariyer Planlama Becerilerinin Kariyer İyimserlikleri ve İş Umutları Üzerindeki Yordayıcı Rolü. Atlas 11. International Congress On Advanced Scientific Studies And Interdisciplinary Research

Tortumlu, M., & Uzun, K. (2023). 21. Yüzyılın zaman tuzaklarına yönelik bir ölçek geliştirme çalışması: Modern çağın zaman tuzakları ölçeği. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25(2).

Turan, E. B., Aybek, A., & Yağar, G. (2023). Ders-boş zaman çatışmasında öznel mutluluğun yeri: Gaziosmanpaşa Üniversitesi örneği. Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi, 5(1), 78-87.